

1. NIVELL CONTEXTUAL

TÍTOL	<i>Màrtirs o beates?</i>
AUTOR	Lídia Pérez Requena (Reus, 1971)
ANY	2000
DIMENSIONS	60 x 60 x 160 aprox.
TÈCNICA	Cadira-assegador de perruqueria, folrada amb hule de cuina. Instal·lació de bombetes més grans de l'habitual imitant la llum d'espelma i conjunt de roses de roba, tot això situat al casc de l'assegador. Final de carrera (mena de sensor) damunt del seient que fa engegar la instal·lació de llums en detectar pes.
LOCALITZACIÓ DE L'OBRA	Col·lecció privada de l'artista.
DADES BIOGRÀFIQUES RELLEVANTS	Filla de mare pintora, vaig anar a classe de pintura des de ben petita. Un cop finalitzats els estudis obligatoris i, abans d'anar a la universitat, vaig cursar dos anys a l'Escola d'Arts i Oficis de la Diputació de Tarragona. Al finalitzar el tercer curs (em van convalidar el primer) un professor de l'Escola d'Art em va animar a estudiar Belles Arts. Li vaig fer cas i vaig cursar l'especialitat de gravat. De tradició pictòrica i amb la llicenciatura en gravat, vaig tenir un enfrontament amb el tipus d'estètica i continguts conceptuals que volia treballar. Em vaig adonar que, ni amb la pintura ni amb el gravat, podia expressar continguts de caire social referents a les dones, principalment, i amb una estètica del <i>kistch</i>. Necessitava objectes que, en intervenir-hi, tinguessin la força de la idea que volia explicar i això m'ho proporcionaven els objectes de la cultura popular. Així doncs, vaig provar amb la fotografia per acabar, finalment, amb objectes de caire quotidià manipulats per mi. Podien ser objectes que tenia per casa o objectes que trobava a la brossa. Els objectes passaven alguns mesos al meu estudi per acabar sent manipulats d'una manera molt radical. Generalment, acabaven perdent la seva identitat per adquirir una de nova, molt més complexa i amb més càrrega conceptual. Vull comunicar la idea que tinc i els mitjans són simplement el camí per arribar a explicar allò que vull, indistintament de la manera com ho faci. Combino la meua feina de professora de dibuix en un institut de la costa amb la meua altra feina (no afició, com pensen alguns) que és la d'artista plàstica. Aquesta segona feina em permet fer el que veritablement vull, sense cap mena d'imposició ni condicionant, podríem dir que sóc lliure quan creio i això és el millor.
	Com he dit anteriorment, provinc d'una formació pictòrica no academicista de Belles Arts (Departament del PEP), on ens feien provar diferents materials i tècniques, el mateix que en gravat, on vaig descobrir el plaer de "fer cuineta". Però el que em preocupava era el contingut. Havia treballat primerament amb el referent familiar per comprovar que aquest desembocava en un tractament de temes que feien referència a la meua família i a d'altres que vivien i sentien el mateix que la meua. De classe social mitjana i família obrera, és o

CONTEXT HISTÒRICO- ARTÍSTIC	sentien el mateix que la meva. De classe social mitjana i família obrera, és o era habitual trobar a casa meva calcomanies de verdures, flors i fruites, llums de formes indescriptibles, gerros amb flors artificials, juntament amb figuretes i souvenirs que decoraven el meu menjador i les de moltes altres famílies. Espais reduïts i arquitectures reduïdes per tot el recordatori d'una vida. El gravat em va facilitar aquesta posada en escena familiar ja que, gràcies a la lito-offset, podia treballar imatges familiars i intervenir-hi per recalcar allò que m'interessava: la imposició social del matrimoni, les feines domèstiques de la mestressa de casa, el paper de l'home, les relacions entre home i dona, la dona i el seu ambient social... Amb la fotografia vaig veure un camí probable per explicar allò que feia referència al meu univers familiar i que a l'hora era una mica "universal". En aquella època els meus referents eren Pep Sala i Carlos Pazos. No eren referents conscients, simplement simpatitzava amb les seves obres, però mai no hi vaig veure una relació directa, sinó algun punt en comú. Després de la fotografia, vaig començar a combinar fotografia i objectes. Va ser la manera d'introduir l'objecte que tant havia estat desitjant, d'una manera que estigués integrada en l'obra i no afegida. Va tornar a sortir el nom d'en Carlos Pazos, d'estètica <i>kistch</i> i amb referència a d'altres temes, però amb el mateix tractament pel que fa als objectes. I així va aparèixer la cadira-assegador, un <i>object-trouvé</i> a la manera duchampiana però de caire més "hortera", en la línia de la meva estètica familiar. Persegueixo l'ideal antiburgès molt social, no polític i reivindicant una estètica de classe mitjana que és considerada inferior i es tracta d'una manera despectiva. Idees molt d'esquerrones on l'art el fa el poble i és pel poble, a l'igual que defensava Beuys "en tot home hi ha un artista", reivindicant aquest caire social i antielitista de l'art. Sempre utilitzo elements que em recorden al meu passat, a la meva infantesa, una espècie de "Cuéntame" personal que m'agrada recordar: "Cualquier tiempo pasado siempre fue mejor". No vull vendre els meus objectes (no crec que ningú els volgués comprar), no és aquesta la meva meta final, el que vull és fer arribar les meves idees al màxim de gent i provocar un somriure, de vegades amarg, amb la meva obra. M'agrada fer pensar què ens planteja l'obra que tenim al davant. També m'interessa interactuar amb l'espectador, el vull fer partícip de l'obra, tot i que de vegades són obres especialment pensades per a un públic femení. Sóc una dona i, per tant, és d'això del que puc parlar. Des de llavors, combino el que faci falta per parlar de la meva idea: màquines que es converteixen en autòmats i deixen de funcionar pel que havien estat dissenyades, sofàs folrats de flors que es converteixen en trons de reina destronada, jardins artificials amb nenes-bambi o verges Maria inflables de tres metres d'alçada.
--	---

2. NIVELL FORMAL

	Cadira-assegador de perruqueria trobada en un local de segona mà. L'assegador funciona. La part del seient ha estat folrada amb hule de cuina serigrafiat amb grans roses. La part superior ha estat intervinguda amb
--	--

DESCRIPCIÓ	bombetes més grans de l'habitual amb una flama imitant la flama de les espelmes i, entre les bombetes, flors de roba enganxades amb ventosa. A la part del seient hi ha un final de carrera, una mena de sensor que, en contacte amb l'espectador que interactua amb l'obra, fa posar en funcionament la instal·lació de llums.
PAPER DE L'AUTORA	Parteixo d'un objecte que estava en desús i li dono un ús nou, però bastant diferent del que tenia en un principi. L'he manipulat de dalt a baix seguint l'estètica del <i>kistch</i>, per referències familiars. Pretenc parlar de la cadira-assecador com evocació de l'univers de les perruqueries, un ambient molt femení on les dones, moltes vegades, van a parlar i a explicar el seus problemes quotidians amb la psicòloga més social que hi ha: la perruquera. El títol de l'obra era una pregunta que jo feia a les persones quan seien a la cadira-assecador: <i>penseu que sou màrtirs en aquesta vida o beates?</i> Moltes d'elles no volien participar, d'altres deien que eren màrtirs (però ho feien d'una manera molt riallera) i d'altres, d'una forta tradició catòlica, deien que se sentien beates. Volia parlar d'aquestes dones amb un objecte que els agradés visualment i s'identifiquessin amb la seva estètica i que alhora els recordés a l'església, que per a moltes d'elles ha marcat la seva vida i el seu comportament social, i ha generat un sentiment de culpabilitat que arrossegaran fins no se sap quan. Jo convidava amb pastes i cava a la gent que s'asseia a la cadira-assecador per crear un ambient més distés i no tan tibant. Moltes dones van participar en la <i>performance</i> que vam fer al Museu Salvador Vilaseca de Reus, un any després (2001). Preguntaven què significava l'assecador amb flors i aquesta interacció en temps real i d'una manera tan natural va ser una de les millors coses d'aquesta obra. Va ser un moment de gran intimitat entre aquelles dones i jo, que era una intrusa en el seu petit gabinet de psicologia. En definitiva, vull provocar riure, sorpresa, evocar un passat, parlar d'un fet (les dones d'una determinada classe social i d'una determinada edat va a la perruqueria a confessar i expressar el que senten) i fer particip a tot aquell que miri la meva obra. També vull reivindicar aquest tipus d'estètica (<i>kistch</i>) que és molt universal i no de manera despectiva, sinó sempre des del respecte. Qui té la veritat absoluta per afirmar el què és vàlid i el que no?
PAPER DE L'ESPECTADOR	L'espectador s'implica, primer a nivell verbal perquè qüestiona aspectes de l'obra a l'artista i després perquè pot seure a la cadira (les llums del casc s'il·luminen) i contestar a la pregunta de si són màrtirs o beates. El resultat eren unes fotografies de 100 x 70 cm. de les dones que van voler participar en el projecte. Aquestes fotografies van ser exposades el dia de la <i>performance</i> en el museu Salvador Vilaseca i en una galeria privada de Reus. En aquest projecte també van participar la mare i la tieta, el màxim referent de l'estètica <i>kistch</i> que hi ha a casa meva. Quan vull saber si la meva obra és clarament horter la prova de foc és quan ma mare i ma tieta diuen que els agrada molt el resultat. De fet, moltes vegades elles m'ajuden a cosir o a acabar obres meves. Participen en molts dels projectes.

3. NIVELL INTERPRETATIU

	La cadira-assecador de perruqueria, trobada en una botiga de segona mà,
--	--

ELS MATERIALS	és un referent directe al món de les perruqueries i l'univers de la dona de classe mitjana de la qual vull parlar. L'hule de plàstic (amb roses vermelles) s'utilitza per cobrir les taules de cuina o menjador. És un referent familiar de quan era petita, tota la meua vida he vist l'hule damunt de la taula de la cuina o del menjador. També utilitzaven l'hule a casa meua per folrar interiors d'armaris, terres de gàbies, etc. La instal·lació de bombetes grans, amb llum de flama imitant a les espelmes, és una referència a la tradició religiosa catòlica de la qual sóc partícip (vaig anar a una escola de monges, juntament amb les meves germanes, durant quinze anys o més). Les flors de roba, enganxades amb ventoses al casc de color blau antic, em recordem a ma mare. Ella sempre ha posat flors a tota reu: en gerros de plàstic, per folrar llibres, a les gàbies dels ocells, als armaris de la cuina, entre els llibres... són un referent de l'"art de la felicitat", colors i flors. El sensor (final de carrera) detecta el pes i fa encendre els llums del casc. M'agrada incloure en la meua obra el factor sorpresa, com si fos màgia, que passi alguna cosa que l'espectador no s'espera i que el deixi bocabadat com a una criatura.
LES FORMES	Formes pop per a un passat pop. Tots els elements: la cadira de l'assecador, les flors, les bombetes... evoca un passat meu i d'un col·lectiu que és amb el qual pretenc interactuar. La meua obra és de formes populars i vol retrobar el gust per un passat d'una classe social amb una determinada estètica que vol imitar allò burgès però que, sense saber-ho, està creant una de pròpia. Tendeixo a unes formes més aviat orgàniques que geomètriques i amb un ús del color molt determinat. A la meua obra sempre hi ha molt de color; de fet, és una part molt important. Sense color no seria el mateix. A la facultat de Belles Arts em deien que era la reina dels colors per l'ús que en feia i això és un tret molt característic de la meua obra.
CONSIDERACIONS DE L'AUTORA	La fitxa ha estat elaborada per l'artista.
CONSIDERACIONS CRÍTIQUES	<i>(...)l'artista "converteix" estris populars del món del pentinat en veritables eines de tortura. És clar que, a la vegada, també es busca una cara més amable i bucòlica, tot creant peculiars muntatges que combinen la tècnica i la plasticitat.</i> <i>La peça Màrtirs o beates "evidencia un fet real i molt pròxim a moltes persones" va assegurar Pérez, cosa que la fa susceptible a rebre diverses interpretacions, des de les connotacions religioses que deixa entendre el mateix títol fins a l'evolució de la tasca de psicòleg que a vegades fan algunes perruqueres així com la possibilitat de "desconnectar del món real" que permet el soroll atabalador de l'assecador.</i> Diari EL PUNT. Dissabte, 9 de desembre de 2000. <i>És una peça de kistch irònic que juga amb l'abús d'ornament, amb el gust colorista i la fantasia exagerada.</i> Assumpta Rosés, Diari EL PUNT. Comarques.

4. RECURSOS

ON LINE	www.antonipinyol.com Web de la Galeria Antoni Pinyol de Reus amb imatges de l'obra de l'artista.
BIBLIOGRAFIA	Catàleg de la <i>Biennal d'Art 2000. 32è Premi Tapiró de Pintura. 30è premi Julio Antonio d'escultura.</i> Diputació de Tarragona. Museu d'Art Modern de Tarragona.
PROCEDÈNCIA DE LA IMATGE	Catàleg de la <i>Biennal d'Art 2000. 32è Premi Tapiró de Pintura. 30è premi Julio Antonio d'escultura.</i> Diputació de Tarragona. Museu d'Art Modern de Tarragona, pàg.: 25.

5. APLICACIONS A L'AULA

PREGUNTES ESPECÍFIQUES DEL GUIÓ DE COMENTARI	- En quins aspectes sembla una cadira de perruqueria? - En quins aspectes no ho sembla? - A què et recorden les llums? - A què et recorden les flors de plàstic? - Feu servir hule a casa? Per a què el feu servir? Com és? - Quina relació pot haver entre aquests elements esmentats? - Creus que l'espectador pot participar-hi?
CONCEPCIÓ DE L'OBRA ARTÍSTICA	OBJECTIUS - Canviar l'ús habitual que fem dels objectes del nostre entorn. - Definir el concepte de <i>kistch</i>. - Comptar amb la participació de l'espectador. - Democratitzar l'art (introduint objectes de la cultura popular, per exemple).
REALITZACIÓ DE L'OBRA	PROCEDIMENTS - Manipulació d'objectes d'ús quotidià. - Creació d'un objecte <i>kistch</i>. - Realització d'obres que interaccionin amb l'espectador.